

គ្រួសារចារី សំរែ
Samreth Law Group

សេចក្តីថ្លែងការណ៍៖

បណ្តឹងស្តីពីការព្រួយបារម្ភអំពីការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សពាក់ព័ន្ធគម្រោងអភិវឌ្ឍទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដាក់ជូនអង្គការសហប្រជាជាតិ

Contacts - Regional:

Ame Trandem, +66868822426, ame@internationalrivers.org, International Rivers

Maureen Harris, +918135999896, maureen@earthrights.org, EarthRights International

Contacts - Cambodia:

Meach Mean, +85575974112, meach.mean@hotmail.com, 3S Rivers Protection Network (Lower Sesan 2 Dam)

Ith Mathoura, +855 12505686, thoura@samrethlawgroup.com, Samreth Law Group (Cheay Areng Dam)

ថ្ងៃអង្គារទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥៖ ថ្ងៃនេះ អង្គការពាក់ព័ន្ធកម្ពុជា និងអន្តរជាតិ ដាក់ពាក្យបណ្តឹងមួយទៅអ្នករាយការណ៍ពិសេសនៃអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាការព្រួយបារម្ភកាន់តែខ្លាំងឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដែលបណ្តាលមកពីការអភិវឌ្ឍគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីពីរនៅក្នុង

ប្រទេសកម្ពុជា។ ពាក្យបណ្តឹងនេះគូសបញ្ជាក់អំពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ដែល
បច្ចុប្បន្នកំពុងដំណើរការសាងសង់នៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង និងទំនប់ស្ទឹងជាយអាវែង នៅ
ខេត្តកោះកុង ដែលតាមសេចក្តីរាយការណ៍ថា ជិតទទួលបានការអនុម័តហើយ។ ពាក្យ
បណ្តឹងនេះ អំពាវនាវសុំឱ្យអ្នករាយការណ៍ពិសេសធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងស្វែងរកដំណោះ
ស្រាយចំពោះការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សដែលកំពុងកើតឡើង និងដែលបម្រុងនឹងកើត
ឡើងទាក់ទងនឹងគម្រោងទាំងពីរនេះ។

តាមការស្ទង់មតិនាពេលថ្មីៗដោយគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ទំនប់ទន្លេសេសានក្រោម២ (LS2)
បានលើកឡើងនូវកង្វល់អំពីការដាក់សម្ពាធ និងការគំរាមកំហែងលើអ្នកភូមិឱ្យយល់ព្រម
តាមការស្ទង់មតិនិងតាមផែនការតាំងលំនៅថ្មីដែលបានស្នើឡើងនោះ ដោយឱ្យប្រជាពល
រដ្ឋ៥០០០នាក់ផ្លាស់ប្តូរទីតាំងរស់នៅ។

លោក ម៉ៀច ម៉ៀន អ្នកសម្របសម្រួលនៃបណ្តាញការពារទន្លេ-ស២ (3SPN) ដែលជាអង្គ
ការថ្នាក់មូលដ្ឋាននិងធ្វើការជាមួយសហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ បានឱ្យដឹងថា "ជីវិត
របស់មនុស្សរាប់ពាន់នាក់នឹងត្រូវហិនហោច និងត្រូវបំផ្លាញដោយសារគម្រោងនេះ។
ទោះបីជាមានផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដោយសារគម្រោងរបស់ខ្លួនក៏ដោយ ក៏ពុំមានតម្លាភាព
ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនោះឡើយ ហើយក៏មិនមានការពិគ្រោះយោបល់ពិតប្រាកដ
ជាមួយសហគមន៍ដើម្បីឱ្យពួកគាត់បានបង្ហាញនូវក្តីកង្វល់របស់ពួកគាត់ឡើយ»។ "ដោយ
សារ ប្រជាជនជាច្រើនដែលត្រូវរងផលប៉ះពាល់ដោយទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះជាជនជាតិដើម
ភាគតិច ដូច្នេះក្តីកង្វល់របស់ពួកគាត់ ក៏គប្បីត្រូវលើកឡើងជាលក្ខខណ្ឌពិចារណាមុនពេល
ដែលរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបន្តដំណើរការទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសានក្រោម២នេះដែរ"។

ក្នុងពាក្យបណ្តឹងនេះ ក៏មានលើកឡើងអំពីការព្រួយបារម្ភចំពោះផលប៉ះពាល់បរិស្ថានធ្ងន់
ធ្ងរដែលគេមើលឃើញថា នឹងបង្កឡើងដោយគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសានក្រោម
២ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិងនៅក្នុងតំបន់ដែរ។ ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះនឹងកាត់បន្ថយជីវម៉ាស់
ត្រី៩,៣% នៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គនិងបឹងទន្លេសាបទាំងមូល និងធ្វើឱ្យបាត់បង់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ

ដល់ពូជត្រីជាង៥០ប្រភេទ។ លើសពីនេះទៀត បម្រែបម្រួលរូបរាងទឹកនិងដីល្បាប់យ៉ាង
ច្រើននៅទន្លេមេគង្គនិងដៃទន្លេនេះ នឹងធ្វើឱ្យមានប៉ះពាល់ដល់ជលផល និងវិស័យកសិកម្ម
ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ដែលលាតសន្ធឹងពីខ្សែទឹកខាងក្រោមរហូតដល់តំបន់ដីសណ្តទន្លេមេគង្គ
ក្នុងប្រទេសវៀតណាម។ⁱⁱ

លោកស្រី **Ame Trandem** នាយកកម្មវិធីអាស៊ីអាគ្នេយ៍នៃអង្គការទន្លេអន្តរជាតិបានថ្លែងថា៖
"គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះនឹងធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់សន្តិសុខស្បៀងរបស់មនុស្សរាប់រយ
រាប់ពាន់នាក់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសជិតខាង"។ "ជលផលទឹកសាបបង្កើតបានជា
ប្រភពអាហារប្រូតេអ៊ីនយ៉ាងសំខាន់ ហើយផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីការបាត់បង់
ផលនេសាទ ទៅលើសុខភាពនិងអាហារូបត្ថម្ភនេះគឺទំនងជាត្រូវបានរីករាលដាលនិងធ្ងន់
ធ្ងរ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងតំបន់។ ដោយសារនេះគឺជា
ផ្នែកមួយនៃគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីដែលអាក្រក់បំផុតនៅក្នុងតំបន់ ហើយសិទ្ធិរបស់ប្រជា
ពលរដ្ឋដែលរងផលប៉ះពាល់ មិនត្រូវបានគោរព ដូច្នេះវាច្បាស់ណាស់ថា ទំនប់វារីអគ្គិសនី
នេះត្រូវមានការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀត និងគប្បីត្រូវបានលុបចោល"។

ប្រសិនបើ គម្រោងនេះបន្តដំណើរការទៅមុខ ដូច្នេះទំនប់ស្ទឹងជាយអាវែងនឹងធ្វើឱ្យប្រជា
ពលរដ្ឋជនជាតិដើមភាគតិចប្រមាណ១៥០០នាក់ ដែលហៅតំបន់នេះថា ជាផ្ទះឬកន្លែង
របស់ពួកគាត់រស់នៅជាង៦០០ឆ្នាំមកហើយ ដោយបំផ្លាញប្រពៃណីនិងវប្បធម៌របស់ពួក
គាត់។ គម្រោងនេះតាមការរំពឹងទុកថា នឹងផ្តល់ថាមពលអគ្គិសនីកម្រិតទាប ហើយបំផ្លាញ
បរិស្ថានយ៉ាងខ្លាំង និងបង្កការបំផ្លាញទៅលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីគ្មានពីរនេះ ព្រមទាំងបំផ្លាញ
សត្វព្រៃកម្រ និងជិតផុតពូជសំខាន់ៗ នៅក្នុងជ្រលងភ្នំល្អៗ ដែលហ៊ុំព័ទ្ធដោយតំបន់ព្រៃ
ការពារនៅតាមជួរភ្នំក្រវាញ។ⁱⁱⁱ

ស លីណេត មេធាវីមកពី ក្រុមមេធាវីសំរិទ្ធ បាននិយាយថា "ប្រជាសហគមន៍អាវែង មិនគាំ
ទ្រគម្រោងនេះទេ"។ "ពួកគាត់មិនទាន់បានទទួលព័ត៌មានណាមួយពីរដ្ឋាភិបាលឬក្រុមហ៊ុន
ឬពុំទាន់មានឱកាសដើម្បីពិភាក្សាជាមួយរដ្ឋាភិបាលឬក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍នៅឡើយ។ ជា
ជនជាតិដើមភាគតិច តាមច្បាប់អន្តរជាតិ ពួកគាត់មានសិទ្ធិស្របច្បាប់ ក្នុងការយល់ព្រម

ដោយទទួលបានព័ត៌មានច្បាស់លាស់ និងដោយគ្មានការបង្ខិតបង្ខំជាមុន ហើយពួកគាត់
កំពុងការពារសិទ្ធិរបស់ពួកគាត់ តាមរយៈការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធីយ៉ាងសកម្ម"។

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា កំពុងដំណើរការ បង្កើនការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
ដោយមានគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីធំៗមួយចំនួន ត្រូវបានអនុវត្តរួចរាល់ហើយ និងមាន
គម្រោងជាច្រើនផ្សេងទៀត ត្រូវបានស្នើសុំ។ ទោះបីជា ទំនប់វារីអគ្គិសនីអាចនាំមកនូវផល
ប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច និងផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗទៀតក៏ដោយ វាក៏បង្កឱ្យមានហានិភ័យ
ខ្ពស់ណាស់ដែរ។

Maureen Harris ទីប្រឹក្សាច្បាប់ប្រចាំអង្គការ **EarthRights International** បានថ្លែងថា៖

"បច្ចុប្បន្ននេះ កម្ពុជាខ្វះក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ពេញលេញសម្រាប់អនុវត្តក្នុងការអភិវឌ្ឍគម្រោងវារី
អគ្គិសនីទ្រង់ទ្រាយធំ"។ "ជាពិសេស ក្របខណ្ឌច្បាប់ដូចជា គោលការណ៍ការពារសង្គម
និងបរិស្ថាន ដែលជាគោលការណ៍យ៉ាងចាំបាច់សម្រាប់ការពារប្រឆាំងនឹងផលប៉ះពាល់
ដែលអាចបំផ្លាញបរិស្ថាន និងសិទ្ធិមនុស្ស។ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍
គម្រោងនៅកម្ពុជាត្រូវតែធានាឱ្យបានថា មានគោលការណ៍ការពារបែបនេះសម្រាប់អនុវត្ត
ន៍ ហើយត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍នេះ មុនពេលធ្វើការសម្រេចចិត្ត ឬបន្តគម្រោង
ដែលអាចបង្កគ្រោះថ្នាក់ទាំងនេះ។ យើងសង្ឃឹមថា ពាក្យបណ្តឹងទៅអង្គការសហប្រជាជាតិ
នេះនឹងទទួលបានលទ្ធផលល្អ ដោយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ចាត់វិធានការសកម្ម ឆ្ពោះទៅរក
ការធានាថា មានតែគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីប្រកបដោយនិរន្តរភាពនិងដែលគោរពសិទ្ធិ
មនុស្សរបស់ប្រជាជនដែលរងផលប៉ះពាល់ប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានសាងសង់"។

សូមអានពាក្យបណ្តឹងទាំងស្រុង [នៅទីនេះ](#)។

ⁱ Ziv, Guy; Baran, Guy Eric; Nam, So; Ignacio Rodríguez-Iturbe Ignacio and Levin-Simon A.; 'Trading-off fish biodiversity, food security, and hydropower in the Mekong River Basin' Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 28 January 2012.
ⁱⁱ Piman, T., Cochrane, T., Arias, M., Green, A., and Dat, N. "Assessment of Flow Changes from Hydropower Development and Operations in Sekong, Sesan and Srepok Rivers of the Mekong Basin" (2013) Journal of Water Resources Planning and Management, 139(6), 723-732.
ⁱⁱⁱ Harbinson, Rod, 'Cambodia: indigenous protests repel dam builders - so far', *The Ecologist*, 28 July 2014.